

KARAR İNCELEMELERİ/
REVIEWS OF DECISIONS-JUDGEMENTS /
NOTES DE JURISPRUDENCE

**İHAM, DİSK/KESK C. TÜRKİYE : 1 MAYIS KARARI
İNSAN HAKLARI AVRUPA MAHKEMESİ, EMSAL BİR
KARARLA TAKSİM MEYDANI'NIN 1 MAYIS ALANI
OLDUĞUNA HÜKMETTİ**
*(EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS HELD THAT TAKSİM WAS A
DEMONSTRATION PLACE)*

Arzu Sun Becerik*

ÖZET

“İHAM 27 Kasım 2012’de verdiği tarihi karar ile; Taksim Meydanı’nda 1 Mayıs kutlamalarının engellenmesi nedeniyle hem Türkiye’yi mahkum etti; hem de Taksim Meydanı’nın “1 Mayıs Alanı” olduğunu tescil etti.¹

İHAM, DİSK ve KESK’in birlikte yaptığı başvuruda, oldukça ayrıntılı bir inceleme yaptı, bir taraftan İHAS 11.m.yer alan Toplu İfade ve Örgütlenme Özgürlüğünün ihlal edildiğini tespit ederken diğer taraftan İfade Özgürlüğünün kapsamını genişletti.İHAM, toplu gösterilerde, “Gösterinin Yapılacağı Yeri Seçme Özgürlüğünün” de “Toplantı Özgürlüğü” kapsamında olduğuna hükmederek “İfade Özgürlüğüne” yeni bir boyut kattı.”

İHAM, bu kararda bireylere yönelik gaz bombası kullanımının ciddi sağlık sorunlarına yol açabileceğini de kabul etmiş, hukuki zorlamalarda gaz kullanımı konusunda endişeli olduğunu ifade etmiştir.

Anahtar Sözcükler: İfade özgürlüğü, toplu ifade özgürlüğü, toplantı özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, mekan seçimi, sendikaların üyelerini doğrudan temsil yetkisi, gaz kullanımı sendikaların mağdur statüsü

* DİSK ve KESK , İHAM başvuru avukatlarından

¹ İHAM 27.11.2012 tarih – 38676 / 08 başvuru no. DİSK - KESK / Türkiye kararı

ABSTRACT

ECHR, with its historic judgement on November 27, 2012; convicted Turkey due to the prohibition of Labour Day celebrations in Taksim, and registered the Taksim Square as a "Labour Day Celebration Area".

ECHR conducted a through investigation in the joint application made by DİSK and KESK. On one hand, ECHR found a violation of the Freedom to Peaceful Assembly and Association stated in the Article 11 of the European Convention on Human Rights, while expanding the scope of the Freedom of Expression. ECHR ruled that the "Freedom to choose the location of a demonstration" is a part of the "Freedom of Expression", thus defining another aspect of the "Freedom of Expression".

Keywords : freedom of expression, freedom to assembly , choice of venue the right of labor unions to directly represent their members, the victim status of labor unions, freedom of expression as a group

I - KARARIN İNCELENMESİ**A. Olaylar**

2008 yılının 1 Mayıs'ında, DİSK ve KESK ortak çağrı yapmış; üyelerini, emekçileri, 1 Mayıs'ı geleneksel alanları olan Taksim Meydanı'nda kutlamaya davet etmişti. 1 Mayıs mitingine katılmak üzere İstanbul ve ülkenin çeşitli yerlerinden gelen sendika üyeleri, emekçiler, DİSK Genel Merkezi'nin önünde toplandıkları sırada, saat sabah 6:30 iken, yolları büyük bir polis barikatı ile kesilmiş, üzerlerine tazyikli su sıkılmış, göstericilere ve DİSK binasının içine gaz bombası atılmış², onların Şişli bölgesinden çıkışı engellenmiş, Taksim Meydanı çok yönden abluka altına alınmış, Taksim'e ulaşımı sağlayan toplu ulaşım araçları, metro, otobüs, vapur seferleri durdurulmuş, emekçilerin Taksim'e girişine izin verilmemişti.³

Hükümet yetkilileri; 1 Mayıs'ın Taksim Meydanı'nda kutlanmasının İstanbul için büyük bir risk oluşturduğu, burada yapılacak miting sırasında yasadışı örgütler tarafından olay çıkarılacağı şeklinde istihbarat aldıkları, Taksim'de kutlama ve anma yapmak isteyen ve kitleleri Taksim Meydanında buluşmaya çağıran DİSK ve KESK Yöneticilerinin suç

² Hürriyet Gazetesi 02.05.2008 s.1.

³ Referans Gazetesi 01.05.2008 s.3.

işlediği konusunda açıklamalarda bulunmuş, ⁴ hatta “ayakların baş olduğu” ifadeleri bile kullanılmıştı.⁵

Tüm bu yaşananlar üzerine DİSK ve KESK, 1 Mayıs’ı Taksim’de kutlama haklarının engellenmesi, miting için çağrıda buldukları kitlelere saldırıda bulunulması, sendikal haklarının ve görevlerinin engellenmesi, “*Toplu İfade ve Gösteri Haklarının*” ihlal edildiği gerekçesi ile İHAM’ne başvuruda bulunmuşlardı.⁶

B. Hukuksal Süreç

DİSK ve KESK başvurularında;hem “Sendika olmalarından kaynaklanan “Örgütlenme Hakları” ile “Üyelerinin Toplu Gösteri Yapma Haklarının” engellendiği, böylece İHAS 11. m. ihlal edildiğinden “Kurumsal” olarak; hem de önceki yıllarda da 1 Mayıs’ın Taksim’de kutlanmasının engellendiği, ancak sonrasında engelleyenler hakkında yargı süreçleri işletilmediği için, “Etkili İç Hukuk Yolu” bulunmadığı; böylece İHAS 13 .m.nin ihlal edildiğini ileri sürdüler ve iç hukuk yoluna başvurmadan doğrudan İHAM’ne başvurdular. Başvurucular bu haklarla birlikte, İHAS 8.m., 10.m. 14.m.nin de ihlal edildiğinin tespitini ve maddi –manevi tazminata hükmedilmesini de İHAM’nden istediler.

Başvurucular, başvuru konusu 1 Mayıs kutlamalarının her yıl gündeme gelen, tekrarlanan bir talep olduğunu, konunun toplumsal boyutu, etkilediği kitlenin büyüklüğü ve ihlalin ağırlığının dikkate alınarak, İHAM’nden öncelikli inceleme yapılmasını talep etmişler, hükümetin itirazlarına rağmen Mahkemece dosya öncelikli olarak incelenmiş ve sonuçlandırılmıştır.⁷

İHAM, aşağıda yer verildiği üzere kararında, İHAS 11.md.nin ihlal edildiği, başvuruda yer alan diğer ihlal konularının kabul edilebilir olduğu ancak ayrı bir hüküm kurulmasına gerek olmadığı sonucuna varmıştır.⁸ “*Başvurucular, barışçıl toplanma haklarının ihlaline ilişkin*

⁴ Takvim Gazetesi 29.04.2008 s.1.

⁵ Milliyet Gazetesi 24.04.2008 s.1, Cumhuriyet Gazetesi 23.04.2008.

⁶ Toplantının engellenmesinin iç hukuk ve uluslararası hukuka açık ve ağır aykırılığı, saldırının yasadışılığı karşısında DİSK ve KESK , kurumsal olarak İHAS 11 m. Toplu İfade ve Örgütlenme Özgürlüğünün ihlali gerekçesiyle, etkili iç hukuk yolu bulunmaması nedeniyle iç hukuk yollarını tüketmeden doğrudan İHAM’a başvurmuşlardır. İHAM, hükümetin iç hukuk yollarının tüketilmemesi itirazını, iç hukuk yollarının etkili olmaması nedeniyle reddetmiş, başvuruyu esastan inceleyerek sonuçlandırmıştır.

⁷ İHAS İçtüzük 41.m. , DİSK - KESK/ Türkiye kararı , prg. 3. “18.06.2009 tarih 29.m.1.Başvurunun kabul edilebilirliğine ve esasına aynı anda hükmolunması kararlaştırıldı.”.

⁸ DİSK-KESK / Türkiye prg.41.

başvurularına yönelik olarak sözleşmenin 13. m.si çerçevesinde etkin bir iç hukuk yolunun bulunmadığından yakınmışlardır. Ayrıca, aynı yerde diğer kitlesel gösteriler düzenlenirken, Taksim Meydanı'nda gösteri düzenlemek için izin taleplerinin kamu düzeni gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle, 11.m. ile bağlantılı olarak, Sözleşmenin 14.m. çerçevesinde toplanma özgürlüğünü kullanmada ayrımcılığa uğradıklarını ileri sürmüşlerdir.⁹ Mahkeme bu şikayetlerin yukarıda incelenenlerle bağlantılı olduğunu ve aynı şekilde kabul edilebilir olduğunun ilan edilmesi gerektiğini kaydeder.”¹⁰

İHAM manevi tazminat talepleri yönünden İHAS 11.m.nin ihlali hükmünün yeterli olduğuna karar vermiştir.¹¹

Karar veren daire yargıçlarından yargıç Sajo, karar yönünde “Mutabık Görüş” bildirmiş, kararında daha ayrıntılı açıklamalar ve tespitlerle geliştirmiştir. Yargıç Sajo, mutabık görüşte daha açık, net ve kapsayıcı ifadelere yer vermiştir.¹²

Yine karar heyetinden yargıçlar Ziemele ve Karakaş, tazminat taleplerinin reddi nedeniyle “Ayrık Oy” kullanmışlar”, manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini belirtmişlerdir¹³.

1. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin Gözlemleri

İHAM, “Toplantı ve Örgütlenme Özgürlüğü” konusunda vermiş olduğu bu emsal nitelikteki kararında çok önemli tespitler yapmıştır.

a) Gösteri Yapma Özgürlüğünün, Gösterinin Yapılacağı Yeri Belirleme Özgürlüğünü de Kapsadığı Tespit Edilmiştir.

İHAM kararında; İfade Özgürlüğünün kapsamını genişletmiş, bu hakkın kullanımı açısından oldukça önemli bir kriter oluşturmuştur.

Kararda; Taksim Meydanı'nın DİSK ve sendika üyeleri için sembol olduğu, arkadaşlarının 1 Mayıs 1977 tarihinde uğradıkları saldırı sonucunda yaşamlarını yitirmesi nedeniyle ayrıca önem kazandığını, bu meydana üyelerini anmalarının sendikal hakları /yetkileri ve görevleri olduğunu, toplumsal hafızada böyle önemli bir yeri olan meydanın, başvuru DİSK ve KESK üyelerine mantıksız bahaneler, kanıtlanamayan

⁹ DİSK - KESK / Türkiye prg.39.

¹⁰ DİSK - KESK / Türkiye prg.40.

¹¹ DİSK - KESK/ Türkiye prg. 44.

¹² DİSK - KESK / Türkiye, s. 11-13.

¹³ “Bir mahkeme bir devletin uluslararası bir yükümlülüğünü ihlal ettiğini tespit ederse, bu şekilde nasıl tazmin edilmesi gerektiğini de değerlendirmelidir. ...Mahkeme, zararın tazmini sorununa ya da bunda başarısız olursa manevi tazminatın değerlendirilmesini de içeren uygun tazminata karar vermelidir.” DİSK - KESK / Türkiye , s.14.

suçlamalar ile kapatılamayacağını, günlük yaşamın etkilenmesinin Toplanma Özgürlüğünü ihlal etme gerekçesi olamayacağını, barışçıl gösteri hakkının kullanılmasında kamu otoritelerinin toleranslı olması gerektiğini tespit etmiştir.¹⁴

İHAM kararında açıkça, İfadenin kullanılacağı yeri belirleme özgürlüğünün, ifade özgürlüğünün bir parçası olduğunu ifade etmiştir “Ayrıca, mekân seçimi, başka türlü kabul edilebilir sınırlamalara tabi olmasına rağmen, gösteri hakkının bir parçasıdır.”¹⁵

b) Taksim Meydanı'nın Sembol Olarak Önemi Vardır.

Mahkeme, göstericilerin Taksim Meydanı'nda gösteri yapmak için ısrar etmesinin tarihsel önemine ve Taksim Meydanı'nın sembol olduğuna işaret etmiştir. “Bu bağlamda, başvuruçuların gösteri yapmak istedikleri Taksim Meydanı'nın şehrin kalbinde olduğunu ve büyük ölçekli bir gösterinin gerçekten kamu hayatının bozulmasına yol açacağını kaydeder. Ne var ki, Mahkeme, 1977'de İşçi Bayramı Kutlamaları sırasında Taksim Meydanı'nda çıkan bir çatışmada 37 kişinin öldüğünü de kaydeder. Sonuç olarak, Taksim Meydanı bu trajik olayın bir sembolü olmuştur ve bu gerekçeyle ki başvuruçular İşçi Bayramı kutlamalarını, Taksim'de anma töreni yaparak düzenlemekte ısrar etmişlerdir.”¹⁶

c) İHAM, Hükümetlerin Takdir Yetkisinin Bazı Sınırlarına Dikkat Çekmiştir.

Kararda, hükümetlerin özgürlükleri sınırlamadaki takdir yetkileri de tartışılmış, gösterilerin güvenli ve barışçıl gerçekleşmesi konusunda görevli oldukları belirtilmiştir.

Gerçekten İHAS kapsamında yer alan hak ve özgürlüklerin kullanımını sınırsız olmayıp, hemen her maddenin 2. fıkrasında genel nitelikte sınırlama sebepleri yer almaktadır.¹⁷

İHAM, İHAS 11.m.de yer alan sınırlamaları konumuz açısından, “kamu güvenliği vedemokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı” yönünden tartışmıştır. Kararda, kamu güvenliği sebebiyle hükümetlerin,

¹⁴ DİSK - KESK / Türkiye kararı prg. 29, 31, 36.

¹⁵ Yargıç Sajo mutabık görüş.

¹⁶ DİSK - KESK / Türkiye prg.35

¹⁷ İHAS 11 m./ 2 “ Bu hakların kullanılmasında ulusal güvenlik, kamu güvenliği, suçun ve düzensizliğin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlakın korunması, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarının dışında , hukukun öngörmediği ve demokratik bir toplumda gerekli bulunmayan hiçbir sınırlama konulamaz. Bu madde, bu hakların silahlı kuvvetler, polis teşkilatı ve kamu idaresi mensupları tarafından kullanılmasına hukuka uygun sınırlar konulmasını engellemez.”.

gösterilerin yapıldığı yerle ilgili kısıtlamalar getirme hakkına sahip olmakla birlikte, bu yetki kullanılırken toplanma özgürlüğünün içeriğini kaybetmemesi için, göstericiler şiddet olaylarına karışmadığı sürece, belirli bir yerdeki gösteri günlük hayatı etkilese bile barışçıl gösterilere belli bir tolerans gösterilmesinin önemli bir gereklilik olduğu vurgulanmıştır.¹⁸

d) Kararda, Günlük Hayatın Etkilenmesinin, Gösterilerin Engellenmesi için Gerekçe Oluşturmadığı Açıkça İfade Edilmiştir.¹⁹

Ülkemizde , birçok gösterinin engellenmesi için Hükümet tarafından ileri sürülen “*günlük hayatta bazı kesintilere yol açılması, trafikte oluşacak düzensizlik*” gerekçeleri de kararda tartışılmış, Mahkeme “*..Sözleşmeci devletlerin kamu güvenliği gerekçesiyle belirli bir mekanda gösteri düzenlenmesine sınırlar getirebileceklerini hatırlatır. Ne var ki, kamuya ait bir mekandaki gösteri trafikte düzensizlik de dahil olmak üzere günlük hayatta bazı kesintilere yol açabilmesine rağmen, şayet Sözleşmenin 11.m.de güvence altına alınan Toplanma Özgürlüğü özünden yoksun bırakılmayacaksa, barışçıl toplanmalarayönelik olarak belirli ölçüde hoşgörü göstermek kamu otoriteleri için önemlidir.*” şeklinde, hükümetlerin barışçıl gösterilere tolerans göstermesi gerektiğini hükmetmiştir.

e) Devletlerin, Bireylerin Haklarını Kullanabilmeleri ve Kamu Otoritelerinin Keyfi Müdahalesinden Korunmasında Pozitif Yükümlülükleri Olduğu Tespit Edilmiştir.

“*Mahkeme, devletlerin yalnızca barışçıl toplanma özgürlüğünü korumak zorunluluğunu değil, ayrıca bu hakka ilişkin makul olmayan dolaylı sınırlamalar uygulamaktan kaçınmaları zorunluluğunu kaydeder....11.m.nin temel amacı, korunan hakların kullanılmasında kamu otoritelerinin keyfi müdahalesinden bireyi korumak olsa da, bunların etkin kullanımının güvence altına alınmasında pozitif yükümlülüklerin de olabileceğini de dikkate alır.*”

Mahkeme bu tespiti yaparken, daha önce Türkiye hakkında vermiş olduğu bir başka mahkumiyet kararına atıf yapmıştır.²⁰ İHAM’ın atıf yaptığı Oya Ataman / Türkiye kararı da toplu gösteride polis şiddetine ilişkin ihlal tespitine ilişkindir.

¹⁸ DİSK-KESK / Türkiye prg.36.

¹⁹ Galstyan v. Ermenistan, no 26986 / 03, prg.116-117, 15 Kasım 2007, Bukta v. Macaristan, no.25691 / 04 , prg.37; DİSK-KESK/Türkiye, prg.29.

²⁰ Oya Ataman / Türkiye , 74552 / 01, prg.35.

f) Hükümetin Gösteriyi Engelleme Gerekçesi Olarak İleri Sürdüğü, Düşmanca Grupların Varlığı Tehdidini Etkisiz Hale Getirmenin Hükümetin Görevi Olduğuna Yer Verilmiştir.

Hükümet gösteriyi yasaklama gerekçesi olarak, yasadışı grupların topluluğa saldırıda bulunacağı konusunda istihbarat aldıklarını iddia etmişse de, dosyaya bunu kanıtlayacak, hiç bir bulgu sunamamıştır. Mahkemece, “*Hükümetin gösteri hakkını korumanın yanı sıra, mantıksız, dolaylı kısıtlamalar uygulamaktan kaçınması gerektiğini, kamu düzeni ve güvenlik sebebiyle gösterilerin iptal edilebileceğini, fakat bu risklerin ikna edici şekilde gösterilmesi gerektiği, varsayımsal kamu düzeni bozulması riski veya düşmanca tavırlar sergileyen bir topluluğun varlığının hakkın kullanımını engellemek için yeterli olmadığı bildirilmiştir.*”²¹

g) Polis Müdahalesi Nedeniyle Barışçıl Gösteri Hakkı Kullanılmadığı Tespit Edilmiştir.

Kararda , polisin müdahalesine geniş yer verilmiştir. Müdahalenin zamanı, şekli ve ağırlığı analiz edilmiş, çarpıcı açıklamalar yapılmıştır. Polisin DİSK merkezindeki topluluğa müdahale ettiği, sendikaların toplanma hakkının ihlal edildiği belirlenmiştir.

Mahkemece yapılan tespitin ana hatları kararda şu şekilde yer almıştır. “*Polisin müdahalesi yürüyüşten önce 6.30'da başlamıştır. Polis, şiddetli veya aktif bir fiziksel direnişle karşılaşmamıştır. Polis gaz bombaları, boya ve tazyikli suyla kalabalığı dağıtmaya çalışmış, bazı kişileri kovalamış ve dövmüştür.*”²²

“*Sonraki saatlerde benzer polis müdahaleleri giderek artan şiddetle devam etmiş, polisin şiddet kullanması sonucu bazı göstericiler yaralanmış, yaralı göstericiler, tıbbi müdahale için Şişli Etfal'e gitmeye çalışırken, polis tarafından kovalanmış ve hastane içinde bile gazlı saldırıya maruz kalmışlardır.*”²³

“*Bazı DİSK üyeleri de gözaltına alınmıştır.*”²⁴

h) Göstericilere Müdahalenin Dayanaksız ve Orantısız Olduğu Tespit Edilmiştir.

Mahkeme “ *... Mevcut davada, dava dosyasındaki belgelerden açıkça anlaşılmaktadır ki, yetkililer başvuruçuların İşçi Bayramı'nı Tak-*

²¹ DİSK - KESK / Türkiye, prg.36.

²² DİSK - KESK / Türkiye, prg.31.

²³ DİSK - KESK / Türkiye, prg.32.

²⁴ DİSK - KESK / Türkiye prg. 33, 34.

sim Meydanı'nda kutlama niyetleri hakkında bilgi sahibi olur olmaz, gösteriyi engellemek için kapsamlı önlemler aldılar ve Taksim Meydanı'nda gösteri yapmakta ısrar etmeleri halinde polisin göstericilere yönelik kuvvet kullanacağını belirten açıklamalar yaptılar. Bu amaçla, 1 Mayıs 2008'de İstanbul Valisi'nin talimatı üzerine vapur ve metro seferleri durduruldu, Taksim Meydanı'na çıkan yollar kapatıldı ve Taksim'e girişi kapatmak için alana ilave polis konuşlandırıldı.polis müdahalesi 1 Mayıs 2008'in erken saatlerinde, gösteri daha başlamadan önce gerçekleşmiştir. Bu nedenle Mahkeme, güvenlik güçlerinin müdahalesinin, gerçekleşmesi istenen amaç bakımından orantılı olup olmadığını tespit etmelidir.

..Mahkeme, olay günü DİSK üyelerinin, Meclis'in bazı üyelerinin ve gazetecilerin Şişli'deki DİSK merkez binasının önünde toplanmaya başladıklarını gözlemler. Polis müdahalesi, göstericiler yürüyüşlerine başlamadan önce, saat 06.30'da başlamıştır... Dosyadaki bilgiye göre, DİSK merkezi önünde bekleyen grubun kamu düzeni için tehlike teşkil ettiği ya da şiddet eylemlerine giriştiğini gösteren de hiçbir şey yoktur. Dosyada polisin bu kadar aşırı bir kuvvet kullanımını açıklayacak herhangi bir şiddetle ya da aktif fiziksel direnişle karşılaştığına dair de hiçbir bilgi yoktur. Aslında, güvenlik güçleri DİSK merkezi önünde toplanan insanları gaz bombası, boya spreyi ve tazyikli su kullanarak dağıtmayı denemiştir. Bazı kişiler polis memurları tarafından kovalanmış ve dövülmüştür.”²⁵

Görüldüğü gibi, göstericiler tarafından hiçbir şiddet hareketi yokken, sadece Taksim Meydanı'nda 1 Mayıs kutlanacağı bildirildiği andan itibaren kamu otoriteleri ve o doğrultuda polisler tarafından gösterinin engellenmesi hedeflendiği, İHAM tarafından çok açık şekilde tespit edilmiştir.

1) Polislerin Gaz Bombası Kullanmasının Hak İhlali Oluşturduğu Tespit Edilmiştir.

İHAM hastanede gaz bombası kullanımının gerekli veya orantılı olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir. Gaz kullanımı konusunda daha önceki kararlarına atıfta bulunmuş ve gaz bombası kullanımının açabileceği ciddi sağlık sorunları konusuna ve bu konudaki kararlarına dikkat çekmiştir.

“Mahkeme, polis memurlarının göstericileri kovalarken Şişli Etfal Hastanesi binalarına bir gaz bombası attıklarının endişeyle ayrıca kaydeder. Hükümet, bazı göstericilerin hastaneye saldırdığını ve onların da gaz bombası kullanarak bölgede güvenliği sağlamaya çalıştıklarını be-

²⁵ DİSK - KESK / Türkiye, prg. 32-33.

lirtmiştir. Bu bakımdan Hastane Başhekimi'nin tanıklığını sunmuşlardır (bakınız paragraf 11). Bu ifadeye göre, bazı göstericiler hastanede saklanmaya, pankart açmaya çalışmış ve polis hastanenin bahçesinde onların peşindeyken bir gaz bombası atmıştır. Mahkeme, bireylere yönelik gaz bombası kullanımının ciddi sağlık sorunlarına yol açabileceğini kabul etmiş ve bu gazların hukuki zorlamalarda kullanılması hakkında endişesini ifade etmiştir. (bakınız Ali Güneş v. Türkiye, no. 9829/07, §§ 34-37, 10 Nisan 2012). Bu nedenle hastane binalarında gaz kullanılmamasının mevcut dava koşullarında gerekli ya da orantılı olarak değerlendirilemeyeceğini dikkate alır.”

Polisin “Gaz Kullanması Konusu”, Türkiye’de gösterilere yapılan müdahaleler açısından önem taşımaktadır. Ne yazık ki ülkemizde gaz kullanımı, son derece yaygın ve kontrolsüzdür, ölümlere yol açmaktadır.²⁶

Karar bu açıklamalarıyla da, ülkemizdeki gaz kullanımı konusuna dikkat çekmektedir. Özellikle hastanelerde gaz kullanımının gerekli ya da orantılı olarak değerlendirilemeyeceğini yani bu gaz kullanımının doğrudan yasadışı şiddet olduğu da tespit edilmiş olmuştur.

j) Gösteri DİSK Tarafından Sonlandırılmak Zorunda Kalınmıştır.

İHAM, tüm bu engellemeler sonunda, göstericilerin, üyelerinin daha fazla zarara uğramaması için gösterinin kendileri tarafından sonlandırıldığını, gösteri haklarını kullanamadıklarını tespit etmiştir. “Mahkeme, polis memurlarının kuvvet kullanmak suretiyle yaptığı müdahalenin bir sonucu olarak göstericilerin saat 10.30’da başka şiddet olaylarının önüne geçmek konusundaki kendi uzlaşmalarını bozduklarını ve sonuç olarak İşçi Bayramı kutlamalarına katılamadıklarını gözlemler.” prg.35.

k) Hükümet’in Beyanlarının İHAM’ ni Yanıltmaya Yönelik Olduğu Belirlenmiştir.

Bu kararda ne yazık ki, hükümetin uluslararası kurumları yanıltıcı bildirimlerde bulunduğu da tespit edilmiştir.

İHAM, Hükümetin topluma ve İHAM’a sunduğu yasaklama gerekçelerinin gerçeği yansıtmadığını, yanıltıcı beyanlarla Sendikaları suç işliyormuş gibi göstermeye çalıştığını ve sendika üyelerini korkutarak haklarını kullanmaktan caydırmaya çalıştığını da tespit etmiştir.²⁷

²⁶ 31.05.2011 Hopa’da Başbakanı protesto için yapılan mitingde kullanılan gaz sonucunda Emekli Öğretmen Metin Lokumcu hayatını kaybetmiştir. Hopa Asliye Ceza Mahkemesi 2012/ 285 E. sayılı dosyası.

²⁷ Referans Gazetesi , 29.04.2008 , s.3.

İHAM “çeşitli terör örgütlerinin provakatif eylemlere hazırlandığının ve güvenlik güçlerine ... saldıracaklarının güvenlik güçleri tarafından tespit edildiği” iddia edilmiştir. Yasak, ilkesel olarak, ulusal güvenlik, kamu güvenliği ya da düzensizliğin veya suçun önlenmesi çıkarlarına hizmet etmektedir. Bu sebeplerin mevcudiyeti en azından ikna edici biçimde ortaya konabildiği müddetçe, bu, toplanma hakkının sınırlanması için meşru bir temeldir. Ne kamu düzeninin bozulmasına ilişkin farazi bir risk, ne de düşman bir topluluğun varlığı, barışçıl bir toplantının yasaklanması için meşru zeminlerdir.

(*Makhmudov v. Rusya*, no. 35082/04, 26 Temmuz 2007). şeklinde tespitiyle bir yandan da , Hükümetin engelleme gerekçesi olarak ileri sürdüğü , toplantıya marjinal güçler tarafından saldırıda bulunulacağı yönünde istihbarat alındığı bilgisinin başka kanıtlarla desteklenmediğini de saptamıştır.

1) Hükümetin ve Polislerin; Sendika Yöneticilerine, Üyelerine Karşı Tutumunun Özgürlüğün İhlali Olduğu Tespit Edilmiştir.

12 Eylül darbesiyle Taksim Meydanı'nın emekçilere kapatılması uygulaması, sonra ki iktidarlar tarafından da büyük bir istekle devam ettirilmiş, AKP iktidarı, Başbakan'dan başlayarak, İçişleri Bakanı, Çalışma Bakanı, İstanbul ilindeki bürokratları , İstanbul eski valisi Muammer Güler ve İstanbul eski emniyet müdürü Celalettin Cerrah bu meydanı emekçilere kapatmaya neredeyse kendilerini adanmışlardır. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan “ayakların başları yönettiği yerde kıyamet kopar”, İçişleri Bakanı Beşir Atalay, Adalet Bakanı Mehmet Ali Şahin ve Hükümet Sözcüsü Cemil Çiçek “..sendikalar suç işliyorlar...Taksim'de 1 Mayıs yasaktır...bu anayasal düzene başkaldırıdır...” şeklindeki açıklamalarla sendikaları suç işleyen kuruluşlar gibi ilan etmişlerdir.²⁸

Sendika yöneticilerinin insiyasilerin ve bürokratların bu tutumları ve sözlerine karşı yaptıkları uyarılar dikkate alınmamış, kamuoyunda sendikalar suç işleyen örgütler olarak da gösterilmeye, üyeleri de suç işleyecek kişiler olarak korkutulmaya çalışılmıştır.

Aslında sendikaların 1 Mayıs sebebiyle , kamuya açık toplantılar düzenleme hakkı ILO tarafından da Örgütlenme Özgürlüğü direktiflerinin 134 m. 135.m. de açıkça düzenlenmiştir. Uluslararası düzenlemelerdeki açık hükümlere ve dünyada yerleşmiş geleneğe rağmen Türkiye'de 1 Mayıs kutlaması / anması, hükümetler tarafından yasal bir dayanağı olmaksızın, özellikle İstanbul için krize dönüştürülmüş, defalarca kut-

²⁸ Vatan Gazetesi , 29.04.2008 s.16, DİSK - KESK / Türkiye, prg.31.vd.

lama engellenmiş, katılanlar polis şiddetine, gaza ve tazyikli suya maruz kalmıştır.²⁹

Böylece Türkiye, İHAM karşısında, doğruyu söylemeyen ülke olma niteliğini de korumaya devam etmiştir.³⁰

Siyasi iktidar ve yöneticilerin görevi, gösteri yapma hakkını kullandırmak iken, sırf bu mitingi engellemek için sendika yöneticileri hakkında suçlamalarda bulunmak, hakkın ihlali olarak belirtilmiştir.

m) Kararda, Ulusal Hukukta Etkili Başvuru Yolu Olmadığına Yer Verilmiştir.

Kutlamanın engellenmesi ve yasaklanması ile ilgili olarak sendikalarca yapılan şikayetler sonuçsuz kalmıştır. “Başbakan’a, İçişleri Bakanı’na ve Adalet Bakanı’na karşı yapılan şikayetlere ilişkin olarak 1 Şubat 2009’da İstanbul Cumhuriyet Savcısı, Anayasa uyarınca Başbakan’ın, İçişleri Bakanı’nın ve Adalet Bakanı’nın görevleri ile ilgili eylemlerden sorumlu olmayacakları gerekçesiyle soruşturma açmama kararı verdi. Bu karar başvuru sahiplerinin avukatlarına 24 Şubat 2009’da tebliğ edildi. Başvuru sahiplerinin Sincan Ağır Ceza Mahkemesi’ne yaptıkları itiraz, 22 Mayıs 2009’da, Cumhuriyet Savcısı’nın 1 Şubat 2009 tarihli kararına itiraz edilemeyeceği gerekçesiyle reddedildi.”³¹ 30 Temmuz 2008’de sadece bir polisin ifadesinin alındığı anlaşılmıştır.³² 1 Mayıs 2008 yılındaki bu ihlaller nedeniyle halen hiçbir kamu görevlisi sorumlu tutulmamıştır.

Mahkeme, Türkiye’de insan hakları ihlallerinde kamu otoritelerinin bir anlamda korunduğunu da tespit etmiş olmaktadır.

Mahkeme, etkili başvuru yolu olmaması gerekçesiyle İHAS 13. madde konusundaki başvurunun kabul edilebilir olduğunu da tespit etmiş ancak ayrı bir hüküm kurulmasına gerek olmadığına karar vermiştir.³³

İHAM kararlarında yer alan bu şekildeki tespitler, açıkça ihlal olarak belirlenmedikçe etkisini gösterememektedir. İHAM birçok kararında, birden fazla ihlal tespiti istenmişse, sadece en ağır ihlalin varlığını tespit etmekte, diğerleri için hüküm kurulmaya gerek olmadığına hükmetmektedir.³⁴

²⁹ İHAS 44. m. Bakanlar Komitesi denetimi.

³⁰ Aksoy-Türkiye , 18.12.1996 , 21987/93 tarihli kararda da, hükümetin İHAM’a kanıt olarak gönderdiği, gözaltı kayıt defterinin başvurudan sonra yazıldığı tespit edilmişti.

³¹ DİSK - KESK / Türkiye , prg.12-15.

³² Bianet.org , 30 Temmuz 2008 , Çarşamba (EÖ/EZÖ) haber.

³³ DİSK - KESK / Türkiye , prg.40 .

³⁴ İHAM , Hrant Dink ile ilgili olarak yapılan başvuruda da birden çok ihlal başvurusu ve gerekçesi mevcutken başvuruları birleştirerek incelemiş, sadece iki yönden ihlal

Bu yaklaşımın, İHAM kararlarından beklenen caydırıcılık etkisini azaltacak bir uygulama olduğunu belirtmek isteriz. Gerçekten başvurunun birden çok hakkı, aynı uygulama ile ihlal edilmiş olabilir, başvuru birden çok hakkının ihlali gerekçesiyle daha fazla mağdur olmuş olabilir. Bu olayda da ifade özgürlüğü; ayrımcılık yasağı ve etkili başvuru hakkı ile birlikte ihlal edilmiş, başvuru da birden çok kez mağdur edilmiştir, bu mağduriyetinin karşılanmasını beklemesi son derece doğaldır.

2. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararının Ekleri:

Mahkemenin kararının kapsamlı oluşunun yanında, kararın iki ek bölümü de bulunmaktadır.

Karar heyetinden yargıç Sajo, karar yönünde “Mutabık Görüş” bildirmiş, kararı daha ayrıntılı açıklamalar ve tespitlerle geliştirmiştir.³⁵

Yine karar heyetinden Yargıç Ziemele ve Yargıç Karakaş, tazminat taleplerinin reddi nedeniyle “Ayrık Oy” kullanmışlar, ” manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini belirtmişlerdir³⁶.

a) Yargıç Sajo’nun Mutabık Görüşü:

Yargıç Sajo’nun, karara ek metinde yer alan görüşleri , Mahkemenin yaptığı tespitleri daha ileri götüren, ayrıntılandırılan niteliktedir.³⁷

Yargıç Sajo; hükümetin yasaklama gerekçelerini tartışmış; “*Hükümet tarafından “çeşitli terör örgütlerinin provakatif eylemlere hazırlandığının ve güvenlik güçlerine ... saldıracaklarının güvenlik güçleri tarafından tespit edildiği” iddia edilmiştir. Yasak, ilkesel olarak, ulusal güvenlik, kamu güvenliği ya da düzensizliğin veya suçun önlenmesi çıkarlarına hizmet etmektedir. Bu sebeplerin mevcudiyeti en azından ikna edici biçimde ortaya konabildiği müddetçe, bu, toplanma hakkının sınırlandırılması için meşru bir temeldir. Ne kamu düzeninin bozulmasına ilişkin farazi bir risk, ne de düşman bir topluluğun varlığı, barışçıl bir toplanmanın yasaklanması için meşru zeminlerdir (bakınız Makhmudov v. Rusya, no. 35082/04, 26 Temmuz 2007).*”

tespit etmiş, diğer ihlal tespit talepleri konusunda hüküm kurmaya gerek olmadığına karar vermiştir. DİNK / Türkiye, 14 Eylül 2010, 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09, 7124/09.

³⁵ DİSK - KESK / Türkiye s. 11-13.

³⁶ “Bir mahkeme bir devletin uluslararası bir yükümlülüğünü ihlal ettiğini tespit ederse, bu şekilde nasıl tazmin edilmesi gerektiğini de değerlendirmelidir. ...Mahkeme, zararın tazmini sorununa ya da bunda başarısız olursa manevi tazminatın değerlendirilmesini de içeren uygun tazminata karar vermelidir.” DİSK - KESK / Türkiye , s.14.

³⁷ DİSK - KESK / Türkiye s. 11-13.

“Kararın 33.-34. Paragraflarında değerlendirilen olaylar göz önünde bulundurulduğunda, insanları dağıtmak için yapılan müdahale orantısız ve çok korkutucuydu. Yetkililerin birkaç kamu alanını 1 Mayıs gösterileri için hazırladıkları doğrudur, fakat Hükümet, kamu ulaşımını önleyici bir tedbir olarak sınırlanmışken Şişli’de toplanan insanları belirlenen meydanlarda gösteri yapmaya yönlendirmek için çaba gösterildiğini kanıtlayamamaktadır. Dağıtma sırasında kullanılan güç öyle bir düzeydeydi ki, başvuru sahiplerinin ve diğer katılımcıların üzerinde caydırıcı etkide bulunabilirdi. Yetkililerin DISK merkezi önündeki göstericilere düşmanca davranışı göz önünde tutulduğunda, diğer gösterilerin hukukiliğinin belirsizliği temelinde, diğer kişilerin de hukuka uygun 1 Mayıs toplantılarına katılmaları konusunda cesaretlerini kırabilirdi (bakınız *mutatis mutandis*, *Bączkowski ve Diğerleri v. Polonya*, no. 1543/06, § 67, 3 Mayıs 2007)”.

Yargıcın bu tespiti çok önem taşımaktadır. Kamu otoriteleri tarafından bu kadar şiddetli bastırılan barışçıl gösteriler, gösterilere katılmak isteyenler üzerinde hak kullanımını caydırıcı rol oynayabilir. Önemli olan hak öznelerinin haklarını kullanmalarının önlenmesi değil, onların barışçıl ve yasal biçimde hak kullanmalarının sağlanmasıdır.

Yargıç devamla “İlk olarak, iki sendika, Taksim katliamını anmak için yapılacak gösterinin düzenleyicileri olarak doğrudan mağdurdurlar. İkinci ve ek olarak, onlar aynı zamanda göstericiler adına (hem DISK ve KESK üyeleri, hem de bu sendikaların çağrısı üzerine katılma niyetinde olan diğer kişiler) hareket etmektedirler. Katılımcılar ya da katılmak isteyenler, düzenleyicilerle birlikte planlanan gösterinin de facto “ortak öznesi”dir; bu birlik, düzenleyicilerle kalabalığın ayrılmaz biçimde hareket ettiği spontane biçimde ortaya çıkmayan gösterilerin özel durumunda, gösteri yapma hakkının “öznesi” olmanın doğasından kaynaklanır. Bir gösteri, en azından tipik bir olayda, rastgele katılan bireylerin tesadüfen bir araya gelmesi değildir. Üçüncü olarak, başvuru örgütlerinin toplanma özgürlüğü, sendika statüleri göz önünde bulundurulduğunda, doğrudan ve dolaylı olarak ihlal edilmiştir. Sendikalar, işlevleri ile ilgili konularda özel bir vekâlet gerekmeksizin üyelerini temsil etme hakkına sahiptir. Bir sendikanın kendi adına hareket etme hakkına sahip olduğu kadar, üyeleri adına da hareket etme ve onların haklarını temsil etme haklarına da sahip olduğu dikkate alınmalıdır. Mevcut davada, İşçi Bayramı’nı kutlamak ve 1 Mayıs 1977 gösterilerinde hayatlarını kaybeden arkadaşlarını anmak açıkça ilgili iki sendikanın genel yetkisi kapsamındadır.” şeklinde kararı daha da ayrıntılandıran yorumda bulunmuştur.

Gerçekten bu yorum, Mahkeme Kararı’nda da yer verilen tespitlerin daha açıklanmasına katkıda bulunmakta, mahkemece de kabul edilmiş olan, sendikaların başvuru hakkının temel tezleri konusunda bilgi vermektedir.

b) Yargıçlar Ziemele ve Karakaş'ın Ortak “Ayrık Görüşleri”

Kararın ekinde iki yargıcın, Yargıç Ziemele ve Yargıç Karakaş³⁸ birlikte sundukları, ayrık görüşleri vardır. Yargıçlar özellikle, tazminata hükmedilmesi gerektiği yönündeki eksikliğe dikkat çekerek, karara katkıda bulunmuşlardır. “Esas noktalarda Daire'nin bütün gerekçelerine katılırken, Mahkeme'nin kararına bu davada verdiği manevi tazminat kararı bakımından katılmıyoruz. Biz, kararın 44.paragrafında ve hüküm fıkrasının 4. paragrafında Mahkeme'nin, ihlal tespitinin yeterli olduğuna karar vererek, manevi zarar için hiçbir tazminata karar vermediğini kaydederiz.

Mahkeme'nin zaman zaman kabul ettiği, ihlal tespit eden bir hükmün kendisinin tazminat teşkil ettiğine ilişkin bu yaklaşımdan ileri gelen sorunla ilgili Mahkeme'de daha önce yapılan kapsamlı tartışmalara atıf yapmak istiyoruz. Biz, bu yaklaşımın, Mahkeme'nin içtihadında takip ettiği devlet sorumluluğuna ilişkin uluslararası hukukun genel ilkeleriyle bağdaştığına inanmıyoruz..., bir mahkeme bir devletin uluslararası bir yükümlülüğünü ihlal ettiğini tespit ederse, bu ihlalin en iyi şekilde nasıl tazmin edilmesi gerektiğini değerlendirmelidir. Bu, ihlal olup olmadığını tespit etmekten farklı bir sorudur. Normal olarak, her ihlal bir miktar tazmine yol açar... Her halükarda, Mahkeme, zararın tazmini sorununa ya da bunda başarısız olursa, manevi tazminatın değerlendirilmesini de içeren uygun tazminata karar vermelidir.”³⁹

Bu görüş, İHAM kararlarında tazminat konusuna yönelik olması bakımından önem taşımaktadır. Bazen İHAM kararlarında tazminata hükmedilmemesi, kamu otoriteleri açısından kararın caydırıcılık etkisini ortadan kaldırmaktadır. Gerçekten çok sık ihlal edilen haklar açısından, ihlallerin önlenmesi için hükümetlerin önlem almasını yanısıra ihlalleri gerçekleştiren kamu görevlilerine yönelmenin de etkili olabileceği açıktır.⁴⁰

II. KARARIN YORUMU

Bu karar, başvuruda izlenen usul ve esas yönünden tespitler bakımından büyük bir önem taşımaktadır.⁴¹

Sendikalar yöneticileri aracılığıyla değil, “Kurumsal” olarak başvuruda bulunmuşlar, sendikaların mağdur statüsü ve başvuru olabileceği kabul edilmiştir.

³⁸ Sayın Yargıç Işıl Karakaş Türkiye Yargıcısıdır.

³⁹ DİSK - KESK / Türkiye, s.14.

⁴⁰ Anayasa'nın 40.m./ son fıkrası kamu görevlilerine rücu konusunu açıkça düzenlemiştir. 03.10.2001 değişikliği.

⁴¹ 13.08.2008 tarihli başvuru dilekçesi.

İç hukuk yolları tüketilmeden, iç hukuk yollarının etkili olmayacağı açıklamasıyla başvurulmuş, başvuruda daha önceki 1 Mayıs kutlamalarında yaşanan şiddetle ilgili olarak hiçbir kamu görevlisinin sorumlu tutulmadığı ortaya konmuştur.

1 Mayıs'ın Taksim Meydanı'nda kutlanmak isteğinin başvuru sendikalarca önemli olduğu, her yıl bu sorunun yaşandığı Mahkemeye bildirilmiş ve Mahkemedен, öncelikli incelemeye tabi tutulması talep edilmiştir. Mahkemece de bu doğrultuda inceleme yapılmış ve başvuru karara bağlanmıştır.

Karar ile emsal nitelikte iki önemli tespit yapılmıştır.

A) Taksim Meydanı'nın 1 Mayıs Alanı Olduğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce Tescillenmiştir.

Bu kararla Taksim Meydanı, 1 Mayıs kutlamalarının İstanbul'daki adresi olarak tescillenmiş, ilk kez bir meydan, Taksim Meydanı. *Avrupa İnsan Hakları Sisteminde* bir özne olarak yer almıştır.

Üzerinde bu kadar tartışmalar yapılan, uğruna bedeller ödenen, sendikaların tarihinde, yaşayanların anılarında ve türkülerde bile emekçilerle anılan Taksim Meydanı böylece, ününe yakışır bir şekilde "Emekçilerin 1 Mayıs Meydanı" olarak uluslararası hukuk tarihine geçmiştir.⁴²

B) İHAM Kararda "Örgütlenme Özgürlüğü" Açısından da Oldukça Kapsamlı ve Net Tespitler Yapmıştır.

Sendikaların, sendika olmalarından kaynaklanan toplanma özgürlüğü ve 1 Mayıs kutlama hak / yetki ve özgürlüklerine sahip oldukları tespit edilmiştir. İHAM, bu tür gösterilerde kurumlar ve kişilerin bir bütün olduğunu, Sendikaların, hem Taksim katliamını anmak için düzenlenen gösterinin organizatörleri olarak doğrudan mağdur, hem de göstericiler adına da mağdur edildiklerini belirtmiştir.⁴³

İHAM; "1 Mayıs 77'de ölenleri anmak ve işçi bayramını kutlamanın da açıkça ilgili iki sendikanın yetkisinde olduğunu; bu hakkın kullandırılmamasının İHAS 11.m.nin ihlalini oluşturduğunu"nu belirtmiştir.⁴⁴

⁴² "Sabahın Sahibi Var" s.2-3, DİSK Yayınları, NO: 58.

⁴³ DİSK – KESK / Türkiye, prg.31.

⁴⁴ DİSK-KESK / Türkiye, prg.31.

III. KARARIN ETKİLERİ

A) Uygulanma Zorunluluğu

Taksim Meydanı'nda 1 Mayıs'ın kutlanmasını sağlamak Hükümetin Görevi Olmuştur.

Hükümet , İHAM tarafından 27.11.2012 tarihinde verilen bu karara itiraz hakkını kullanmamış, kararda yapılan tespitleri kabul etmiştir.

Bu karar uygulanması gerekli bir karar olmuştur. Anayasa'nın 90.m./son fıkrasının "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz." hükmü son derece açıktır, hiçbir tartışmaya mahal vermemektedir.

Aynı zamanda, İHAS 44.m. gereği İHAM kararları uygulanmak zorundadır. Bu kararın uygulanabilmesi için Hükümet gerekli önlemleri alıp, Taksim Meydanı'nı 1 Mayıs'a hazırlamalıdır. Aksi halde, İHAS 44.m. gereği Bakanlar Komitesi denetimi ile karşı karşıya kalacaktır.

B. İçtihat Olarak Devam Eden Davalara Etki Edecektir.

Çok kapsamlı olan bu karar, ülkemizde yaşanan ifade özgürlüğü ve toplu gösteriler konusundaki sorunlara ve yürüyen davalara da etkili olacaktır.

Barışçıl toplu gösterilerinin dolaylı, soyut gerekçelerle engellenmemesi, hükümetin bu gösterilere tolerans göstermesi gerektiği açıkça ortaya çıkmıştır.

Buna göre; birçok konuda yapılan gösteriler, haklarında dava açılmış olan HES lere karşı yapılan HOPA'daki gösteriler; HOPA'daki Metin Lokumcu'nun öldürülmesini protesto eden gösteriler; öğrencilerin, emekçilerin, öğretmenlerin, toplumun her kesiminin barışçıl olarak yaptıkları gösteriler, ODTÜ'ndeki Başbakanın protesto edilmesi , üniversitelerdeki protestolar, Cumhuriyet Bayramının kutlanması, *Toplu İfade Özgürlüğü*⁴⁵ kapsamında kalacak, gösterilerin engellenmesi hakkın ihlali olacaktır.

C. AKP Binalarının Dokunulmazlığı Olmadığı Tespit Edilmiştir.

Yukarıda ayrıntılı olarak belirttiğimiz şekilde, İHAM kararı ile göstericilerin, gösteri yerini belirleme özgürlüğünün de ifade özgürlüğü kapsamında olduğunun tespiti, iktidara seslerini duyurmak isteyen göste-

⁴⁵ 31.05.2011 tarihinde Hopa'da HES'lere karşı yapılan gösteriye polis tarafından müdahale edilmiş, müdahale sırasında yaralanlar olduğu gibi, gözaltına alınan, sonrasında tutuklananlar da olmuş, emekli öğretmen Metin Lokumcu da hayatını kaybetmiştir. (Hopa Asliye Ceza Mahkemesi 2012/ 285 e. sayılı dosyası).

ricilerin AKP binaları önünde de toplanabileceklerini, şimdiye kadar AKP binaları yakınında yapılan her gösterinin, hemen ve şiddetle engellenmesinin de karar doğrultusunda, İHAS 11.m.nin ihlalini oluşturacağı açıkça anlaşılmaktadır.⁴⁶

Sonuç olarak, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi'nin incelediği-miz bu karar, Mahkemenin hem usule ilişkin bu tercihlerimizi onaylaması hem de esasa ilişkin tespitleri, Mahkeme'nin Türkiye'de 1 Mayıs'ın Taksim Meydanı'nda kutlanmak istenmesinin nedenlerini iyi incelediğini göstermektedir. Bu inceleme sonucunda, *Sendikal Hak ve Yetkiler* konusuna katkı yapıldığı gibi, *İfade Özgürlüğü'nün mekan bakımından kullanılması* konusuna yapılan katkı da karara emsal olma niteliğini kazandırmıştır.

Umarız bu karar, iç hukukta gereği gibi uygulanır, özgürlüklerin gelişmesine katkıda bulunur.

Taksim Meydanı'nın toplumsal belleğimizin yanısıra, ulusal ve uluslararası hukuk alanında da hak ettiği yeri alması, uğruna ödenen bedellerin insan hakları alanında böyle gelişmelere yol açması, bizlere umudun gücünü bir kez daha hatırlatıyor.

KAYNAKÇA

DİSK - KESK / Türkiye, 27.11.2012 tarih – 38676 / 08 başvuru no.

DİNK/Türkiye, 14.09.2010, 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09, 7124/09 başvuru no.

Hürriyet Gazetesi 02.05.2008 tarihli.

Milliyet Gazetesi 24.04.2008 tarihli.

Referans Gazetesi 01.05.2008 tarihli.

Referans Gazetesi , 29.04.2008 tarihli.

Takvim Gazetesi, 29.04.2008 tarihli.

Vatan Gazetesi , 29.04.2008 tarihli.

⁴⁶ Bir süredir polis AKP binalarının önünde gösteri yapılmasına izin vermemekte hatta gösterinin AKP binası önünde yapılmak istenmesi suç kabul edilmekte, şiddetle engelenmektedir. Ankara 11 Ağır Ceza Mahkemesi 2011 / 137 esas sayılı dosya.